

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2565

จัดทำโดย...ฝ่ายบริหารการศึกษา

เทศบาลตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ พื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ฝ่ายบริหารการศึกษา เทศบาลตำบลทุ่งทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูล ด้านศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ฝ่ายบริหารการศึกษา สำนักปลัด
เทศบาลตำบลทุ่งทอง

บทนำ
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน
เทศบาลตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1. ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลทุ่งทอง ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดชัยภูมิเป็นระยะทาง 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 61.33 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 38,331.25 ไร่ หมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งทอง มีจำนวน 17 หมู่บ้าน

- หมู่ที่ 1 บ้านเขว้า (บางส่วน)
- หมู่ที่ 3 บ้านโนนหมาว้อ
- หมู่ที่ 4 บ้านคลองไผ่งาม
- หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด
- หมู่ที่ 6 บ้านต้อน
- หมู่ที่ 7 บ้านกุดฉนวน
- หมู่ที่ 8 บ้านหนองโสมง
- หมู่ที่ 9 บ้านกุดไผ่นุ่น
- หมู่ที่ 10 บ้านโนนโก
- หมู่ที่ 11 บ้านม่วง (บางส่วน)
- หมู่ที่ 12 บ้านอุดมผล (บางส่วน)
- หมู่ที่ 14 บ้านบุรพา (บางส่วน)
- หมู่ที่ 15 บ้านหนองอุดม
- หมู่ที่ 16 บ้านหนองแถม
- หมู่ที่ 17 บ้านต้อนอุดม
- หมู่ที่ 18 บ้านโนนส้มผ้อ
- หมู่ที่ 19 บ้านกุดฉนวนอุดม

อาณาเขต

เทศบาลตำบลทุ่งทอง มีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้เคียง ดังนี้
ทิศเหนือ ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันออก ติดกับ เทศบาลตำบลสีลอง และ เทศบาลตำบลลุ่มลำชี
ทิศใต้ ติดกับ เทศบาลตำบลลุ่มลำชี และ องค์การบริหารส่วนตำบลส้มป่อย
ทิศตะวันตก ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง และเทศบาลตำบลตลาดแร้ง

2. ด้านการเมือง/การปกครอง

เทศบาลตำบลทุ่งทอง มีการปกครองและบริหารราชการ เป็น 2 ส่วนคือ

1. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งทองประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 17 หมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะปกครองโดยมีผู้ใหญ่บ้าน

2. การบริหารราชการท้องถิ่น

เทศบาลตำบลทุ่งทองเป็นการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยข้าราชการ 2 ฝ่าย คือ

ข้าราชการการเมือง และพนักงานเทศบาล

ข้าราชการการเมือง ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น และสภาเทศบาลตำบลทุ่งทองฝ่ายผู้บริหารท้องถิ่นประกอบ ด้วยนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง จำนวน 1 คน รองนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง จำนวน 2 คน มาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง จำนวน 1 คน มาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง และที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง จำนวน 1 คน มาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง สภาเทศบาลตำบลทุ่งทองมาจากการเลือกตั้ง 2 เขต ๆ ละ 6 คน มีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุ่งทองทั้งหมดรวม 12 คน

การเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เทศบาลตำบลทุ่งทอง มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุ่งทอง และนายกเทศมนตรีตำบลทุ่งทอง ขึ้นในวันที่ 28 มีนาคม 2564 โดยมีผู้มาใช้สิทธิ์ ปรากฏตามรายละเอียด ดังนี้

1. การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยใช้เขตเทศบาลตำบลทุ่งทองเป็นเขตเลือกตั้ง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 2 คน สามารถเลือกได้ 1 คน จำนวน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 5,020 คน มีผู้มาใช้สิทธิ์ 3,840 คน คิดเป็นร้อยละ 76.49% บัตรเสียจำนวน 125 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.49% บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน จำนวน 15 บัตร คิดเป็นร้อยละ 0.30%

2. การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล แบ่งออกเป็น 2 เขต โดยถือเขต หมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้งเลือกได้เขตละ 6 คน เฉลี่ยผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุ่งทอง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 2,427 คน มีผู้มาใช้สิทธิ์ 1,890 คน คิดเป็นร้อยละ 77.87% บัตรเสียจำนวน 46 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.89 % บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน จำนวน 10 บัตร คิดเป็นร้อยละ 0.41%

3. ประชากร

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนไทยอีสานย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง ตั้งรกรากมาเป็นเวลานานมีภาษาอีสานเป็นภาษาท้องถิ่น ใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลทุ่งทอง มีทั้งสิ้น 6,272 คน

แยกเป็นชาย 3,165 คน

แยกเป็นหญิง 3,107 คน

ที่มาจาก สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครองอำเภอบ้านเขว้า

รายงานสถิติประชากรและบ้าน ระดับตำบล ของตำบลบ้านเขว้า

ข้อมูลวันที่ 3 สิงหาคม 2564

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยเป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายภูมิปัญญา ไว้ว่า หมายถึง พินความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้

“ภูมิปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้อยู่เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะป็นรู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ 23) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ตีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำมาแก้ไขปัญาและพัฒนาชีวิตได้

สามารถ จันทรสุรย์(2536) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งมวล ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัยกรมวิชาการ (2538) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญาการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตน์ะ บัวสนธ (2535) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเองต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย

ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิธี นาครำไฟ. 2537) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสังสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ประยุกต์ และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

2. การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

1. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

2. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น

3. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

4. ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น

5. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ ,การทำแนวปะการังเทียม ,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

6. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม , นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

7. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

8. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกไว้รวม 10 สาขา คือ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตร กับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่น ๆ เป็นต้น

3. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนได้โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการค้าสะสมและการบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

8. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

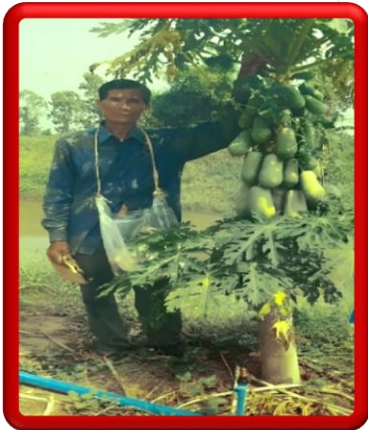
9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านเทศบาลตำบลทุ่งทอง

1. ด้านเกษตรกรรม

◆ ไร่นาสวนผสม ◆

◆ ชื่อ – สกุล ◆

นายทวี จารนัย

◆ ที่อยู่ ◆

บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 15 บ้านหนองอุดม
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การจัดทำไร่นาสวนผสมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

◆ ปลุกหม่อนผลสด ◆

◆ ชื่อกลุ่ม ◆

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านต้อน

◆ ที่อยู่ ◆

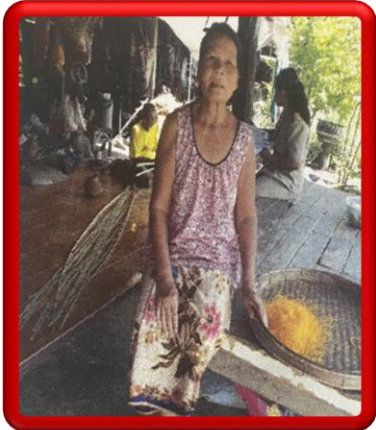
หมู่ที่ 6 บ้านต้อน
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การปลุกหม่อนผลสดเพื่อจัดจำหน่าย
- การปลุกหม่อนเลี้ยงไหม

◆ เลี้ยงไหม ◆

◆ ชื่อ - สกุล ◆

นางฉลอง แก่นชัยภูมิ

◆ ที่อยู่ ◆

บ้านเลขที่ 108 หมู่ที่ 6 บ้านต้อน

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การเลี้ยงหนอนไหม

2. ด้านหัตถกรรม

ผลิตผ้าไหม

ชื่อกลุ่ม

ศูนย์เรียนรู้หม่อนไหมภูมิปัญญาไทยบ้านดอน

ที่อยู่

หมู่ที่ 6 บ้านดอน

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

องค์ความรู้

- การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
- การทอ ผลิต คัดค้นลายผ้าไหม
- ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหม

นางทองจันทร์ จำนงค์บุญ ประธานกลุ่ม

◇ ไม้กวาดทางมะพร้าว ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

หลวงพ่อประจวบ

◇ ที่อยู่ ◇

วัดคลองสายบัว หมู่ที่ 3 บ้านโนนหมาว้อ

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์ความรู้ ◇

- การจัดทำไม้กวาดทางมะพร้าว

◇ สานส้มไก่ ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

นายเหลื่อง ยวงสุวรรณ

◇ ที่อยู่ ◇

บ้านเลขที่ 43/2 หมู่ที่ 4 บ้านคลองไผ่งาม

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์ความรู้ ◇

- การจักสานส้มไก่

◇ ทอเสื่อกก ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

นางคำมี คำวงษ์

◇ ที่อยู่ ◇

บ้านเลขที่ 84/1 หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์ความรู้ ◇

- การทอเสื่อกก

◇ ทอเสื่อกก ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

นางหนูพิน จำชัย

◇ ที่อยู่ ◇

บ้านเลขที่ 42 หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์ความรู้ ◇

- การทอเสื่อกก

◆ สานแข่ง ◆

◆ ชื่อ - สกุล ◆

นายเจียม จารนัย

◆ ที่อยู่ ◆

บ้านเลขที่ 28/1 หมู่ที่ 4 บ้านคลองไผ่งาม
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การจักสานแข่ง

◆ สานตะกร้าไม้ไผ่ ◆

◆ ชื่อ - สกุล ◆

นันทัง จำชัย

◆ ที่อยู่ ◆

หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การจักสานตะกร้าจากไม้ไผ่

◆ สานส้มไก่ ◆

◆ ชื่อ - สกุล ◆

นายประดิษฐ์ ยวงสุวรรณ

◆ ที่อยู่ ◆

บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การจักสานส้มไก่

◆ สานไซ (อุปกรณ์จับปลา) ◆

◆ ชื่อ - สกุล ◆

นายกอง ไทชัยภูมิ

◆ ที่อยู่ ◆

บ้านเลขที่ 73/1 หมู่ที่ 6 บ้านต้อน

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◆ องค์ความรู้ ◆

- การจักสานไซ เ่ง

◇ การทำขนมถั่วแตกโบราณ ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

นางสำเนียง สมจิตร

◇ ที่อยู่ ◇

บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 5 บ้านโนนตาด

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์ความรู้ ◇

- การทำขนมถั่วแตกโบราณ

3. ด้านศาสนาและประเพณี

◇ สุขวัณ ◇

◇ ชื่อ - สกุล ◇

นายจันทร์ บังสันเทียะ

◇ ที่อยู่ ◇

บ้านเลขที่ 73/1 หมู่ที่ 6 บ้านต้อน

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

36170

◇ องค์กรความรู้ ◇

- สุขวัณ
- ดุดวง
- อัดกรอบพระ

4. ด้านศิลปกรรม

◇ กลองยาว ◇

◇ ชื่อกลุ่ม ◇
วงกลองยาว “ผู้เฒ่ามั่งก่วน” บ้านต้อน

◇ ที่อยู่ ◇
หมู่ที่ 6 บ้านต้อน
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◇ องค์ความรู้ ◇

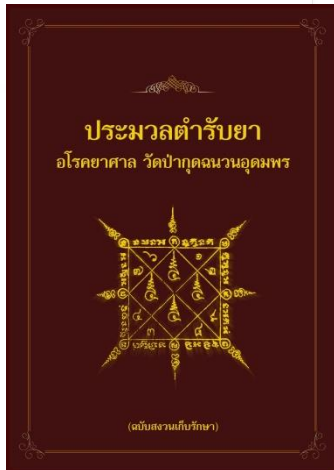
- ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้าน
- รำกลองยาว

5. ด้านการแพทย์ไทย

◈ อโรคยาศาล วัดป่ากุดฉนวนอุดมพร ◈

◈ ชื่อกลุ่ม ◈

อโรคยาศาล วัดป่ากุดฉนวนอุดมพร

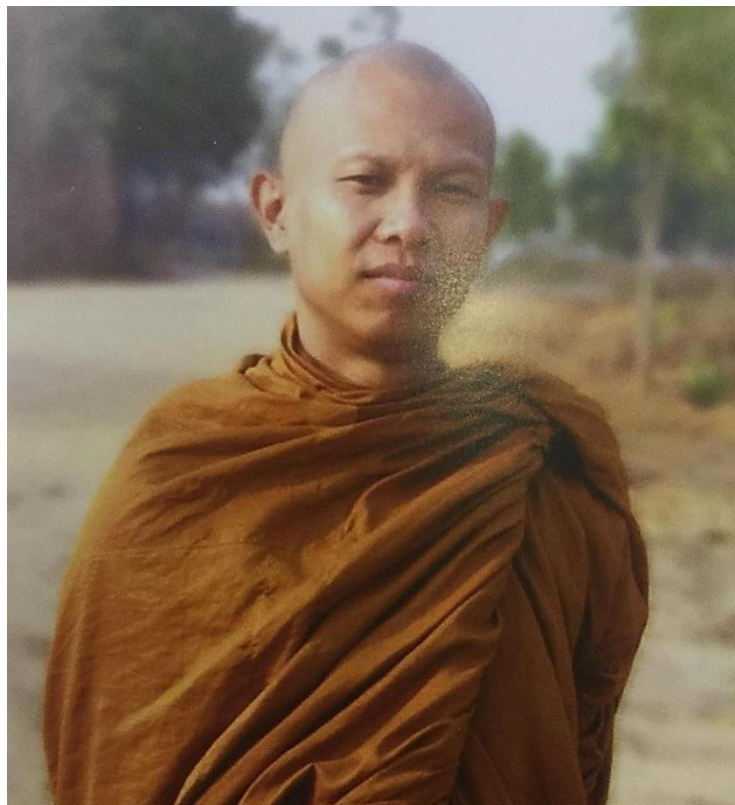
◈ ที่อยู่ ◈

วัดป่าบ้านกุดฉนวนอุดมพร หมู่ที่ 19

ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
36170

◈ องค์ความรู้ ◈

- สมุนไพร
- รักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย

พระธาดรี อุปปลวณโณ ผู้ก่อตั้งโครงการ